

Viraston antamat lausunnot ajalla 18.2.-9.3.2020

267/10.02.02/2017, 12/10.02.04/2020, 154/10.02.00/2019, 112/11.01.00/2018,
24/11.01.00/2019, 160/10.02.00/2018

MH § 48

1) Maakuntajohtaja Pentti Malinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 18.2.2020 antaneet Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO PALTAMON MIESLAHDEN KAIVOSPIIRIN LAAJENTAMISEN KAIVOSLUPAHAKEMUKSESTA

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Kainuun liiton lausuntoa Paltamon Mieslahti -kaivospiirin KaivNro 3030 kaivoslupahakemuksesta.

Asia on tullut vireille 3.6.2011 työ- ja elinkeinoministeriöön jätetyllä hakemuksella. Ennen 1.7.2011 vireille tulleet hakemukset ratkaistaan kaivoslain (503/1965) mukaisesti ottaen huomioon uudenkaivoslain (621/2011) siirtymäsäännökset. Kaivosviranomainen antoi Mieslahden kaivospiirin laajentamista koskevan kaivospiirimääräyksen 2.2.2016. Pohjois-Suomen hallinto-oikeus kumosi TUKES:in antaman päätöksen ja palautti asian uudelleen käsiteltäväksi TUKES:iin päätöksellään 27.4.2018. Kaivosviranomainen käsittelee asia uudelleen kaivoslain 2011 nojalla. Tässä hakemuksessa on kysymys kaivospiirin laajentamisesta. Laajennushanketta koskeva hakemus käsitellään kaivoslupahakemuksena.

Mieslahti -kaivospiirin raukeamisen lykkäämistä koskeva asia on tullut vireille 28.8.2018 TUKES:iin hakijayhtiön jättämällä hakemuksella, jolla on haettu Mieslahden kaivospiirille jatkoaikaa eli uutta määräaikaa kaivos toiminnan uudelleen aloittamiseksi.

Lausuntopyyntönsään Kaivosviranomainen toteaa, että Mieslahden kaivospiiriä koskeva laajennushakemus on ollut vireillä jo ennen kaivospiirin raukeamisen lykkäämistä koskevaa hakemusta. Kaivospiirin laajennusta koskeva hakemus pitää kaivospiiriä voimassa, joten kaivosviranomainen pitää kaivospiirin raukeamisen lykkäämistä koskevan hakemuksen käsittelyä tarpeettomana. Tämän johdosta kaivosviranomainen keskeyttää Mieslahden kaivospiirin raukeamisen lykkäämistä koskevan asian käsittelyn (kuulutettu 31.1.2019).

Kaivosviranomainen tiedottaa, että laajennusaluetta koskeva hakemus käsitellään siten, että mikäli laajennusta koskeva hakemus hyväksytään, annetaan siinä päätöksessä uusi ja molemmille sama määräaika kaivos työhön ryhtymiseksi koskien sekä nykyistä kaivospiiriä että laajennus aluetta.

Mieslahden kaivoshankkeesta on tehty YVA-lain ja -asetuksen mukainen

ympäristövaikutusten arviointi vuosina 2006–2008. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt 17.12.2019 ympäristöluvan Mieslahden kaivostoimintaan. Ympäristölupapäätös ei ole lainvoimainen, koska päätöksestä on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen.

Mieslahden kaivospiirin pinta-ala on 80,8 ha. Kaivospiirin kaivosmineraalit ovat talkki ja sivutuotteena nikkeli. Alueella ei ole vielä aloitettu kaivostoimintaa. Kaivospiirin laajennusalueella varaudutaan läjitysalueen sijoittamiseen. Kaivospiirin käyttöaluetta laajennetaan kaivosalueena 5,3 ha. Uuden muodostettavan apualueen pinta-ala on 1,1 ha. Apualueen tarkoituksena on uuden tieyhteyden rakentaminen kaivosalueelle.

Kaivoslupahakemus

Lausuntopyyntöasiakirjassa on todettu Kainuun maakuntakaava 2020:n Mieslahden kaivospiiriä koskeva kaavamerkintä ek kaavamääräykseen. Kainuun liitto on tarkastellut maakuntakaavan kaivostoiminnan ajantasaisuutta ja alueidenkäyttötarpeita Kainuun vaihemaakuntakaava 2030:n laatimisen yhteydessä.

Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 hyväksyttiin Kainuun maakuntavaltuustossa 16.12.2019. Vaihemaakuntakaavassa Kainuun maakuntakaava 2020:n Kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitettun alueen kaavamerkintää on muutettu. Maakuntakaavakartalla alueena osoitettavat kaivokset tai kaivostoimintaan tarkoitettut alueet osoitetaan aluevarausmerkinnällä EK ja maakuntakaavakartalla kohteena osoitettavat kaivokset tai kaivostoimintaan tarkoitettut alueet osoitetaan kohdemerkinnällä ek. Kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitettulle alueelle on vaihemaakuntakaavassa annettu suunnittelumääräys: ”Alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä”.

Maakuntakaavassa em. kaavamerkinnöillä osoitetaan kaivostoiminnassa olevia alueita ja alueita, joilla kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty (ympäristölupa, kaivoslupa, kaivospiiri). Alueet sisältävät myös kaivostoiminnan kannalta tarpeelliset rikastuslaitokset, läjitys- ja rikastushieka-alueet sekä liikenneväylät ja alueet. Kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitettulla alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Maakuntakaavassa kaivostoimintaan kohdemerkinnällä osoitetun alueen sijainti ja laajuus täsmentyvät alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Vaihemaakuntakaavaan merkittyjen alueiden lisäksi kaivannaiskivennäisten hyödyntäminen on sallittua myös vaihemaakuntakaavan M-merkinnällä osoitetuilla maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla, mikäli kaivannaiskivennäisten ottoon liittyvät lupaehdot täyttyvät.

Kaivostoimintaan liittyy ympäristövaikutuksia kaivoksen suunnittelu-, rakentamis- ja tuotantovaiheessa sekä kaivoksen sulkemisen aikana. Näitä vaikutuksia voivat olla mm. maisemamuutokset, päästöt vesistöön sekä melu-, pöly- ja tärinävaikutukset. Maakuntakaavamääräyksellä ohjataan alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua siten, että toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset huomioidaan tuotannon aikana ja sen

päätyttyä. Lait ja lupakäytännöt velvoittavat kaivostoimintaa minimoimaan haitalliset ympäristövaikutukset ja määrittävät toiminnan päästöraajat. Kielteisiä vaikutuksia voidaan lieventää mm. teknisillä ratkaisuilla sekä vesien käsittelyllä ja seurannalla.

Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaava 2020:ssa on osoitettu Mieslahden Pitkänperän ym. alueelle luonnonsuojelualueeksi SL-kohde-merkinnällä Natura 2000-verkoston kuuluva aluekokonaisuus Antinmäki-Kylmämpuro-Hevossuo (FI1200304). Tästä aluekokonaisuudesta Antinsuon alue sisältyy valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Maakuntakaavassa on annettu luonnonsuojelualueille Kainuun vaihe-maakuntakaavassa 2030 tarkistettu suojelumääräys (MRL 30.2 §) ”Alueella saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen alueen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi. Rakennuslupa-hakemuksesta tulee pyytää MRL 133 §:n mukaisesti alueellisen ELY-keskuksen tai vastaavan toimivaltaisen viranomaisen lausunto” ja suunnittelumääräys ”Alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei toimenpiteillä vaaranneta alueen suojelun tarkoitusta ja suojeluarvoja”.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa kaivoslupahakemukseen.”

2) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 19.2.2020 antaneet Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO SOTKAMON UUTELAN KAIVOSPIIRIN KAIVOSALUELU-PAHAKEMUKSESTA

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on pyytänyt kaivoslain (621/2011) 37 §:n nojalla Kainuun liiton lausuntoa Sotkamon Uutela -kaivospiirin KaivNro 2465 kaivoslupahakemuksesta.

Asia on tullut vireille 4.12.2019 kaivosviranomaiseen tulleella hakemuksella. Kaivoslaki (503/1965) on kumottu 1.7.2011 voimaan tulleella kaivoslailla (621/2011). Uuden kaivoslain 182 §:n mukaan, jos kaivospiirimääräyksessä osoitettua käyttöaluetta on tarpeen laajentaa, sovelletaan mitä kaivoslain muuttamisesta uuden lain 69 ja 72 §:ssä säädetään.

Kaivosluvan haltijan on haettava kaivosluvan muuttamista, jos kaivosalue tai kaivoksen apualue taikka osa niistä ei enää ole 19 §:ssä tarkoitettulla tavalla välttämätön taikka kaivostoiminnassa tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa (kaivoslaki 69 §).

Kaivosyhtiö hakee Uutela-kaivospiirille laajennuslupaa. Hakemuksessa pyydettiin laajentamaan kaivospiiriä.

Tässä kaivoslupahakemuksessa on kysymys kaivosalueen (kaivoslaki 19 §) laajentamisesta, joka tässä tapauksessa tarkoittaa nykyisen kaivospiirin käyttöalueen laajentamista. Käyttöalueen laajennus käsitellään tässä yhteydessä siten, että se tultaisiin myöntämään kaivosalueena. Nykyiset kaivospiirin käyttö- ja apualueet pysyvät ennallaan.

Kaivosyhtiö on esittänyt hakemuksen täydennyksenä 16.12.2019, ettei laajennusalueen osalta sovellettaisi kaivoslain 12 luvun 121 §:ää kaivos-turvallisuusluvan tarpeesta tai 130 §:ää kaivosturvallisuusluvan muuttamisesta.

Uutelan kaivospiirin pinta-ala on 48,43 ha ja haettavan laajennusalueen pinta-ala 178,18 ha. Kaivospiirin kaivosmineraalit ovat talkki ja nikkeli. Kaivostoiminta alueella on aloitettu vuonna 2006. Kaivoksesta avolouhintana irrotettu talkkimalmi kuljetetaan Sotkamon tehtaalle jalostettavaksi ja sivukivi läjitetään sille varatulle alueelle.

Uutelan kaivoksen laajentamista koskevasta hankkeesta on laadittu YVA-lain (252/2017) mukainen ympäristövaikutusten arviointimenettely. Yhteysviranomaisen Kainuun ELY-keskus on antanut 5.9.2019 (KAI-ELY/201/2018) perustellun päätelmän ympäristövaikutusten arvioinnista.

Kaivosyhtiö on jättänyt Uutelan kaivoksen laajentamista koskevan ympäristölupahakemuksen Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle 22.11.2019. Hakemuksen mukaan malmin louhinta kasvaisi enimmillään 550 000 t vuodessa ja kokonaislouhintamäärä 1 800 000 t vuodessa. Lisäksi perustettaisiin kaksi uutta sivukivien läjitysaluetta ja vesienkäsittely järjestettäisiin uudelleen. Uutelan avolouhos laajenisi nykyisestä 9,5 hehtaariin 16 hehtaariin ja lisäksi avattaisiin uusi Viinakorven avolouhos, joka on pinta-alaltaan 8 ha.

Kaivoslupahakemus

Uutelan kaivospiiri on osoitettu Kainuun maakuntakaava 2020:ssa Kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitetuksi alueeksi kaavamerkinnällä ek. Kainuun liitto on tarkastellut maakuntakaavan kaivostoiminnan ajantasaisuutta ja alueidenkäyttötarpeita Kainuun vaihemaakuntakaava 2030:n laatimisen yhteydessä.

Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 hyväksyttiin Kainuun maakuntavaltuustossa 16.12.2019. Vaihemaakuntakaavassa Kainuun maakuntakaava 2020:n Kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitetun alueen kaavamerkintää on muutettu. Maakuntakaavakartalla alueena osoitettavat kaivokset tai kaivostoimintaan tarkoitetut alueet osoitetaan aluevarausmerkinnällä EK ja maakuntakaavakartalla kohteena osoitettavat kaivokset tai kaivostoimintaan tarkoitetut alueet osoitetaan kohdemerkinnällä ek. Kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitetulle alueelle on vaihemaakuntakaavassa annettu suunnittelumääräys: ”Alueen käyttöönottoa suunniteltaessa on otettava huomioon toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä”.

Maakuntakaavassa em. kaavamerkinnöillä osoitetaan kaivostoiminnassa olevia alueita ja alueita, joilla kaivostoiminnan edellytykset on selvitetty (ympäristölupa, kaivoslupa, kaivospiiri). Alueet sisältävät myös kaivostoiminnan kannalta tarpeelliset rikastuslaitokset, läjitys- ja rikastushieka-alueet sekä liikenneväylät ja alueet. Kaivos tai kaivostoimintaan tarkoitettuna alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Maakuntakaavassa kaivostoimintaan kohdemerkinnällä osoitetun alueen sijainti ja laajuus täsmentyvät alueen yksityiskohtaisem-

massa suunnittelussa.

Vaihemaakuntakaavaan merkittyjen alueiden lisäksi kaivannaiskivennäisten hyödyntäminen on sallittua myös vaihemaakuntakaavan M-merkinnällä osoitetuilla maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla, mikäli kaivannaiskivennäisten ottoon liittyvät lupaehdot täyttyvät.

Kaivostoimintaan liittyy ympäristövaikutuksia kaivoksen suunnittelu-, rakentamis- ja tuotantovaiheessa sekä kaivoksen sulkemisen aikana. Näitä vaikutuksia voivat olla mm. maisemamuutokset, päästöt vesistöön sekä melu-, pöly- ja värinävaikutukset. Maakuntakaavamääräyksellä ohjataan alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua siten, että toiminnan aiheuttamat ympäristövaikutukset huomioidaan tuotannon aikana ja sen päätyttyä. Lait ja lupakäytännöt velvoittavat kaivostoimintaa minimoimaan haitalliset ympäristövaikutukset ja määrittävät toiminnan päästörajat. Kielteisiä vaikutuksia voidaan lieventää mm. teknisillä ratkaisulla sekä vesien käsittelyllä ja seurannalla.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa kaivoslupahakemukseen."

3) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 21.2.2020 antaneet Kainuun ELY-keskukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

LAUSUNTO VIIDEN KUHMOSSA SIJAITSEVAN POHJAVESIALUEIDEN LUOKITUKSIIN JA RAJAUKSIIN TULEVISTA MUUTOKSISTA

Kainuun ELY-keskus on pyytänyt 20.1.2020 lausunnon Kuhmon kaupungin aluetta koskevista vesienhoitolain mukaisista pohjavesialuemäärityksistä Kuhmon kaupungilta ja Kainuun liitolta. Mikäli lausunnoista ei ilmene 29.2.2020 mennessä luokitukseen vaikuttavia seikkoja, muutokset päivitetään ympäristöhallinnon pohjavesitietojärjestelmään keväällä 2020, jolloin ne myös astuvat voimaan.

Pohjavesialueiden rajauksesta ja luokittelusta säädetään vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) uudessa 2a luvussa, joka on tullut voimaan 1.2.2015. Lain mukaan ELY-keskukset vastaavat pohjavesialueiden kartoituksesta ja luokituksesta sekä pohjavesialuetiedon ylläpidosta. Lainsäädännön muutoksen myötä kaikkia aikaisemmin luokiteltuja pohjavesialueita tarkastellaan niiden suojelutarpeen ja vedenhankinnan käyttöön soveltuvuuden kannalta kuin ne määriteltäisiin ensimmäisen kerran. Lisäksi arvioidaan muodostuman pohjaveden vaikutusta erityisen tärkeiden pohjavesiriippuvaisten ekosysteemien kannalta.

Luokkaan 1 kuuluvat alueet ovat vedenhankintaa varten tärkeitä pohjavesialueita, joiden vettä käytetään tai on tarkoitus käyttää yhdyskunnan vedenhankintaan tai talousvetenä enemmän kuin keskimäärin 10 m³/vrk, tai yli viidenkymmenen ihmisen tarpeisiin, eli ne vastaavat aieman luokituksen mukaisia I-luokan pohjavesialueita. 2-luokkaan luokitellaan muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat pohjavesialueet, jotka pohjaveden antoisuuden ja muiden ominaisuuksiensa perusteella soveltuvat

1-luokan mukaiseen käyttöön. E-luokkaan luokitellaan pohjavesialueet, joiden pohjavedestä jokin merkittävä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. Mikäli E-luokan pohjavesialue soveltuu myös vedenhankintaan, määritetään se 1E- tai 2E-luokkaan. Pohjavesialueet luokitellaan ilmaistuaan jatkossa arabialaisin numeroin, jotta uusien säännösten perusteella luokitellut alueet voidaan erottaa aikaisemmin luokitelluista alueista.

Lausuntopyyntöissä käsitellään viiden pohjavesialueen vuosina 2018–2019 tehtyjen lisätutkimusten perusteella toteutettua uudelleenmäärittystä. Lisäksi esitetään Kuhmon kaupungin 11.11.2019 antaman lausunnon perusteella tehdyt muutokset syksyllä 2019 esitettyihin pohjavesialuemäärittämissä, ja annetaan vastine lausunnon perusteella ilmeneviin tarkennuspyyntöihin.

Vuonna 2019 tehdyt lisätutkimukset ovat käsittäneet maatutkaluotauksia ja maaperäkairauksia. Tämän lisäksi vuosien 2017–2019 aikana on karotoitettu pohjavesiriippuvaisia luontotyyppisiä E-luokituksen toteuttamiseksi.

Lausuntopyyntöön mukaan Kuhmon kaupungissa sijaitsevien pohjavesialueiden luokitus ja raja-alue on nyt tarkistettu. Kuhmossa on jatkossa 11 vedenhankinnallisesti tärkeäksi määritettyä pohjavesialuetta. Näistä kaksi on 1E-luokan alueita. Aiemmin kaupungissa on ollut 54 II-luokan aluetta, kun jatkossa vedenhankintaan soveltuville pohjavesialueille tarkoitettuun 2-luokkaan osoitettaisiin 66 aluetta. Luokkaan 2E on määritetty kahdeksan pohjavesiesiintymää. Pohjavesiluokituksista poistetaan 20.9.2019 päivättyssä lausuntopyyntöissä esitetyt neljä pohjavesialuetta.

Pohjavesialueiden luokitusmuutokset

Täydennyksenä lausuntopyyntöasiakirjaan todetaan, että osa pohjavesialueista sisältyy osittain Natura 2000-verkostoon, rantojensuojeluohjelmaan (RSO) tai Ystävyyden puiston luonnonsuojelualuekokonaisuuteen (ESA):

Kalliokangas (1129027)

- FI1200217 Kalliojärven seutu – Joutensuo

Kotasaari A (1129033 A), Kotasaari B (1129033 B)

- FI1200251 Lentuan alue

- RSO 110105 Lentua

- ESA 110029 Lentuan luonnonsuojelualue

Lintuniemi (1129050)

- RSO 110105 Lentua

- ESA 110029 Lentuan luonnonsuojelualue

Salmilammen pohjavesialue

- ESA 110030 Ison-Palosen ja Maariansärkkien luonnonsuojelualue

Edellä mainitut ovat huomioitu Kainuun maakuntakaavoituksessa.

Kuhmon pohjavesialueiden luokitukseen tehdyt muutokset ovat perustelutuja. Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa pohjavesialueiden luokitus- ja rajausmuutoksiin."

4) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus ovat 28.2.2020 antaneet Kuhmon kaupungille seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO KUHMON SYVÄNIEMEN RANTA-ASEMAKAAVAN OSITTAISTA MUUTOSTA JA KUMOAMISTA KOSKEVASTA KAAVALUONNOKSESTA

Kuhmon kaupunki on pyytänyt mm. Kainuun liiton lausuntoa Syväniemen ranta-asemakaavan osittaisesta muutosta ja kumoamista koskevasta kaavaluonnoksesta. Alue sijaitsee Kuhmon kaupungin koillisosassa. Matkaa kaupungin keskustaan on n. 20 km ja Lentiiran kyläkeskukseen n. 17 km. Kaava-alueella ei koske osayleiskaava. Koko kaava-alueeseen kuuluu muuntamatonta rantaviivaa Lentua järvellä n. 3350 m ja Myllylammella n. 830 m eli yhteensä n. 4180 m. Muutos- ja kumoamisalueeseen kuuluu Lentuan rantaa neljässä eri osassa yhteensä n. 1630 m ja Myllylammella n. 530 m eli yhteensä n. 2160 m. Muutosalue käsittää n. puolet koko kaavan rantaviivasta.

Ranta-asemakaavoituksen tarkoituksena on muuttaa olemassa olevaa kaavaa siten, että yhteisrantaiset, matkailua palvelevat korttelit muutetaan lomarakennusten paikoiksi, alueita siirretään nykyistä tarvetta vastaaville paikoille ja rakennusoikeudet sekä kaavamääräykset muutetaan tämän hetken käytäntöä vastaaviksi. Kaavaa kumotaan sisämaassa ja Myllylammella olevien alueiden osalta.

Ranta-asemakaavan kaavaluonnos

Kainuun liitto toteaa huomioitavaksi kaava-aineistossa ajantasaisen Kainuun maakuntakaavatilanteen ja esittää, että ranta-asemakaavan kaavaselostusta tarkennetaan tarpeellisilta osin Kainuun voimassa olevien maakuntakaavojen kaavamerkinnöillä ja -määräyksillä:

Kainuussa on viisi voimassa olevaa maakuntakaavaa: Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun 1. vaihemaakuntakaava, Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava, Kainuun tuulivoimamaakuntakaava sekä Kainuun vaihemaakuntakaava 2030.

Kainuun kokonaismaakuntakaava 2020 on hyväksytty Kainuun maakuntavaltuustossa 7.5.2007 ja Valtioneuvosto on vahvistanut maakuntakaavan 29.4.2009.

Kainuun 1. vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 19.3.2012 ja se on vahvistettu ympäristöministeriössä 19.7.2013. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi ympäristöministeriön vahvistuspäätöksestä tehdyt valitukset 16.2.2015. Kaava koskee puolustusvoimain ampuma- ja harjoitusalueita sekä niiden melualueita.

Lainvoimainen Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2014 ja vahvistettu ympäristöministeriössä 7.3.2016. Kaava koskee vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumista ja mitoittamista Kainuussa.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 30.11.2015 ja vahvistettu ympäristöministeriössä 31.1.2017. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi ympäristöministeriön vahvistuspäätöksestä tehdyn valituksen 21.5.2019.

Lainvoimainen Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 on hyväksytty maakuntavaltuustossa 16.12.2019. Maakuntakaavan voimaantulosta on kuulutettu 26.2.2020. Maakuntakaavassa osoitettujen uusien kaavaratkaisujen osalta Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 on kumonnut tai muuttanut osin Kainuun maakuntakaavan 2020 kaavaratkaisuja ja sisältää teknisluonteisia korjauksia Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan, Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavan ja Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan kaavamerkintöihin ja -määräyksiin.

Ranta-asemakaavan jatkovalmistelussa on tarpeen huomioida voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitettu luonnonsuojelualue, joku ulottuu ranta-asemakaavan suunnittelualueelle.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa ranta-asemakaavan kaavaluonnoksesta."

5) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus ovat 28.2.2020 antaneet Sotkamon kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO SOTKAMON VUOKATIN YLEISKAVAEHDOTUKSESTA

Sotkamon kunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Sotkamon Vuokatin osayleiskaavaehdotuksesta. Vuokatin osayleiskaava-alue sijaitsee Sotkamon kunnassa noin 7 kilometriä Sotkamon keskustasta länteen. Kajaaniin Vuokatista on noin 35 km. Yleiskaavoitettavan alueen pinta-ala on noin 2700 hehtaaria.

Vuokatti on kansainvälinen ympärivuotinen matkailukeskus, jonne sijoittuu myös muuta elinkeinotoimintaa, palveluita ja vakituista asutusta. Vuokatin yleiskaavoituksen tavoitteena on varmistaa Vuokatin matkailualueen kehittyminen entistäkin vetovoimaisemmaksi aluekokonaisuudeksi matkailijoille, yrittäjille ja vakituksille asukkaille Sotkamo-Vuokatti - Masterplanissa määritettyjen tavoitteiden mukaisesti, joita ovat Kaarreniemen-Pisterinniemen maankäytön kehittäminen, Länsirinteen alueen laajentaminen, Vuokatin ydinkeskusta laajentaminen ja palveluiden monipuolistaminen sekä yhtenäisen ns. keskuspuiston ulkoilu- ja virkistyskäytön turvaaminen. Lisäksi kaavalla selvitetään kaupan suuryksikön sijoittumista alueelle sekä Tervon ja Riivarin peltojen maankäytön tehostamista. Suunnittelualueelle laaditaan oikeusvaikutteinen Vuokatin osayleiskaava.

Kainuun liitto on antanut lausunnon osayleiskaavan kaavaluonnoksesta 22.12.2017 ja ensimmäisestä kaavaehdotuksesta 20.12.2018.

Osayleiskaavaehdotus

Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu suunnittelualueelle sijoittuvat Kainuun voimassa olevan maakuntakaavoituksen maakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset kohteet Hiekkahovia lukuun ottamatta. Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaan maakuntakaava ja sen määräykset eivät ole oikeusvaikuttaisen yleiskaavan alueella voimassa, joten Kainuun liitto esittää, että maakuntakaavassa osoitetut kohteet huomioidaan riittävällä tavalla yleiskaavassa.

Maakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen Katinkullan vanhin alue on osoitettu osayleiskaavaehdotuksessa merkinnällä SK-1. Kainuun liitto esittää, että merkinnän kaavamääräyksessä huomioidaan aluetta koskeva maakuntakaavassa annettu suunnittelumääräys: ”Yksityiskohteisemmassa suunnittelussa on turvattava alueen tai kohteen merkittävien kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilyminen. Arvokaisiin kohteisiin merkittävästi vaikuttavissa hankkeissa on varattava museoviranomaiselle tilaisuus antaa lausunto.”

Osayleiskaavaehdotuksen kaavaselostuksen kohdassa 2.4.2 Rakennettu kulttuuriympäristö todetaan suunnittelualueella olevat maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristön kohteet taulukossa 2. Taulukossa mainittujen kohteiden lisäksi Riivalin kolmikerroksinen vilja-aitta kuuluu maakunnallisesti merkittäviin kulttuurihistoriallisiin kohteisiin.

Osayleiskaavaehdotuksessa on osoitettu keskustatoimintojen alueita (C) suunnittelualueelle sijoittuvista Kainuun voimassa olevan maakuntakaavoituksen merkinnöistä poiketen. Maakuntakaavoituksessa alueet on osoitettu palvelujen alueena (P) ja taajamatoimintojen alueena (A). Osayleiskaavaehdotuksen keskustatoimintojen alueelle (C) on annettu kaavamääräys, jonka mukaan alueelle voi sijoittaa merkitykseltään paikallisia vähittäiskaupan suuryksiköitä mutta ei merkitykseltään seudullista kauppaa. Kainuun voimassa olevan maakuntakaavoituksen palvelujen alueen (P) ja taajamatoimintojen alueen (A) suunnittelumääräykset mahdollistavat paikallisten vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumisen alueelle. Osayleiskaavaehdotuksessa osoitettu keskustatoimintojen alue (C) on vastoin voimassa olevan maakuntakaavan tavoitteita. Mikäli aluetta on tarkoitus kehittää paikallisena keskuksena, tulee se osoittaa tätä toimintaa vastaavalla kaavamerkinnällä.

Kainuun liitto toteaa huomioitavaksi kaava-aineistossa ajantasaisen Kainuun maakuntakaavatilanteen ja esittää, että osayleiskaavan kaavaselostusta tarkennetaan tarpeellisilta osin Kainuun voimassa olevien maakuntakaavojen kaavamerkinnöillä ja -määräyksillä:

Kainuussa on viisi voimassa olevaa maakuntakaavaa: Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun 1. vaihemaakuntakaava, Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava, Kainuun tuulivoimamaakuntakaava sekä Kainuun vaihemaakuntakaava 2030.

Kainuun kokonaismaakuntakaava 2020 on hyväksytty Kainuun maakuntavaltuustossa 7.5.2007 ja Valtioneuvosto on vahvistanut maakuntakaavan 29.4.2009.

Kainuun 1. vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 19.3.2012 ja se on vahvistettu ympäristöministeriössä 19.7.2013. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi ympäristöministeriön vahvistuspäätöksestä tehdyt valitukset 16.2.2015. Kaava koskee puolustusvoimain ampumaja harjoitusalueita sekä niiden melualueita.

Lainvoimainen Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2014 ja vahvistettu ympäristöministeriössä 7.3.2016. Kaava koskee vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumista ja mitoitusta Kainuussa.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 30.11.2015 ja vahvistettu ympäristöministeriössä 31.1.2017. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi ympäristöministeriön vahvistuspäätöksestä tehdyn valituksen 21.5.2019.

Lainvoimainen Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 on hyväksytty maakuntavaltuustossa 16.12.2019. Maakuntakaavan voimaantulosta on kuulutettu 26.2.2020. Maakuntakaavassa osoitettujen uusien kaavaratkaisujen osalta Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 on kumonnut tai muuttanut osin Kainuun maakuntakaavan 2020 kaavaratkaisuja ja sisältää teknisluonteisia korjauksia Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan, Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavan ja Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan kaavamerkintöihin ja -määräyksiin."

6) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja suunnittelija Sanna Niko-la-Määttä ovat 2.3.2020 antaneet Vaalan kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO VAALAN TURKKISELÄN TUULIVOIMAPUISTON OSA- YLEISKAAVA

Vaalan kunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Vaalan Turkkiselän tuulivoimapuiston osayleiskaavasta. Suunnittelualue sijaitsee Pohjois-Pohjanmaalla Vaalan kunnan itäosassa ja rajautuu Paltamon ja Puolangan kuntarajoihin. Vaalan kunnanvaltuusto on päättänyt 18.12.2019 Turkkiselän tuulivoimapuiston osayleiskaavan vireillä olleen kaavoituksen lopettamisesta ja uudelleen käynnistämisestä. Vireilletulosta on kuulutettu 7.1.2020. Aikaisemmassa kaavaprosessissa saadut tiedot, aineistot ja laaditut selvitykset hyödynnetään uudessa kaavaprosessissa. Turkkiselän tuulivoimapuistolle on laadittu ympäristövaikutusten arviointimenettely ja yhteysviranomaisen on antanut arviointiselostuksesta perustellun päätelmän 22.5.2019. Edellisen kaava- ja YVA –prosessin aikana alueelle suunniteltu voimalamäärä muuttui siten, että YVA-ohjelmavaiheessa oli 65 voimalaa, YVA-selostus- ja kaavaluonnosvaiheessa 63 voimalaa, kaavaehdotuksessa 46 voimalaa ja hyväksymiskäsittelyyn vietäväksi tarkoitettussa kaavaratkaisussa 42 voimalaa. Edellisen kaavaprosessin hyväksymiskäsittelyyn vietäväksi tarkoitettu kaavaratkai-

su on sama kuin kaavan luonnosvaiheen ratkaisu, joka mahdollistaa alueelle 42 voimalan luvittamisen.

Tavoitteena on laatia oikeusvaikutteinen tuulivoimaosayleiskaava, joka mahdollistaa tuulivoimalaitosten ja niihin liittyvän sähkönsiirtoverkoston rakentamisen. Tuulivoimapuisto koostuu tuulivoimaloista, voimaloiden välisestä pääosin maanalaisesta 20 - 40 kV keskijännitekaapeliverkostosta, sähköasemista sekä valtakunnalliseen sähköverkkoon liitynnästä. Voimaloiden kokonaiskorkeus on korkeintaan 280 metriä ja yksikkötehot 3,45-8 MW. Tuulivoimaloiden lopullinen määrä ja sijainti tarkentuvat suunnittelun edetessä.

Osayleiskaavan OAS ja kaavaluonnos

Kaavaluonnoksen selostukseen liittyen Kainuun liitto toteaa, että Kainuussa on viisi lainvoimaista maakuntakaava: Kainuun maakuntakaava 2020, Kainuun 1. Vaihemaakuntakaava, Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava, Kainuun tuulivoimamaakuntakaava ja Kainuun vaihemaakuntakaava 2030. Kainuun vaihemaakuntakaava 2030 lainvoimaisuudesta on kuulutettu 25.2.2020. Lisäksi Kainuussa on vireillä tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen, joka käynnistyi maakuntavaltuuston päätöksellä 17.6.2019.

Koska suunnittelualue rajoittuu kahden Kainuun kunnan (Paltamo ja Puolanka) rajalle, Kainuun liitto pitää tärkeänä, että osayleiskaavan vaikutusten arvioinnissa huomioidaan tuulivoimapuiston Kainuun maakunnan puolelle kohdistuvat vaikutukset.

Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa OAS:sta ja kaavaluonnoksesta."

Lisätietoja lausunnoista antaa suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen, puh. 044 710 0864 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus merkitsee annetut lausunnot tiedoksi.

Maakuntahallitus:

Maakuntahallitus hyväksyi maakuntajohtajan ehdotuksen.
